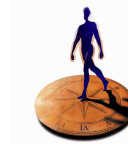

NIEUWSBRIEF

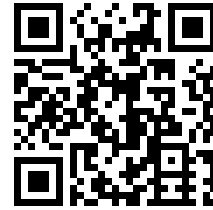
69

Natuur- en landschapsvereniging
Gilze en Rijen

www.natuurlijkgilzerijen.nl

Rabobank

Jaargang 8
juni/juli
2016

Deze nieuwsbrief wordt mede mogelijk gemaakt door
financiële ondersteuning van de Rabobank

Special: Poelen en amfibieën

Sinds enige tijd is de Natuur- en Landschapsvereniging Gilze en Rijen bezig om de waardevolle natuur in de gemeente te inventariseren. Dit begon met het fotograferen van bomen, die volgens ons een beschermde status zouden moeten krijgen. De situering van deze bomen wordt vastgelegd ten opzichte van het RD-coördinatenstelsel. Sinds kort worden ook alle

poelen in de gemeente in kaart gebracht. Naast foto's vanaf de grond worden ook luchtfoto's aan de inventarisatie toegevoegd. Op bovenstaande foto is de poel zichtbaar, die bij de steenfabriek in Gilze ligt. Het rode, zeshoekige bouwseltje links van de poel is de huiszwaluwtil met vleermuisverblijf, die door de NLGR in 2013 is geplaatst.

Het belang van poelen

Poelen zijn uiterst interessant. Ze blijken namelijk een grote rijkdom aan planten en dieren te bevatten. De ligging van een poel bepaalt welke soorten er in een poel voorkomen. Komt er regelmatig mest in een poel, wisselt de waterstand sterk onder invloed van jaargetijden of wordt de poel betreden door vee, dit kan van grote invloed zijn of kikkers en salamanders gebruik maken van de poel.

Sommige planten- of diersoorten zijn afhankelijk van kwel die het waterpeil van een poel constant houdt, of hebben er belang bij dat de poel enig moment in het jaar droog komt te vallen.

Poelen werden in het verleden veelal aangelegd en in stand gehouden als drinkpoel voor het vee, als blusvijver, wasplaats of waterreservoir voor stoomtreinen. Het onderhoud van poelen werd bepaald door het praktisch nut dat de poel diende. Periodiek werden poelen in handkracht

De meest opvallende poelbewoners: amfibieën

Amfibieën zijn koudbloedige gewervelde dieren met een waterdoorlaatbare huid. Amfibieën hebben zowel water als land nodig. Het leefgebied van amfibieën is op te delen in drie deelgebieden: het "voortplantingsbiotoop" (water, waarin de ei-afzet plaatsvindt en de larven kunnen opgroeien), het "zomerbiotoop"

opgeschoond om dichtgroeien te voorkomen. De shade aan de levensgemeenschap in de poel was hierdoor meestal beperkt.

Een groot aantal oever- en waterplanten, slakken, insecten en andere ongewervelden, kikkers, padden en salamanders zijn van poelen afhankelijk. Verder zijn poelen aantrekkelijk voor ringslangen, verschillende soorten vogels en zoogdieren, zoals watervleermuizen.

Door de technische vooruitgang werden allerlei kleine landschapselementen, waaronder poelen worden ingedeeld, minder economisch van waarde en verdwenen ze langzamerhand.

Bosjes, houtsingels, heggen, boerenslootjes en kleine watertjes verdwenen omdat ze niet meer pasten in de moderne bedrijfsvoering van de landbouw. Het hout uit geriefhoutbosjes was niet meer nodig als boerengeriefhout of brandstof. Afrasteringen werden gemaakt van prikkeldraad. Slootjes werden vervangen door drainagebuizen en het vee kon gebruik maken van zelfdrinkers of halfautomatische drinkbakken. Door de komst van gas- en waterleiding was het ook niet meer noodzakelijk om bosjes en poelen te onderhouden. Veel poelen werden niet meer opgeschoond, verlandden of werden dichtgegooid.

(de plek waar de jonge en volwassen dieren de zomer doorbrengen, waar ze voedsel en beschutting vinden) en een "winterbiotoop" (de plaats waar de dieren hun winterslaap houden).

Poelen zijn voor bijna alle in Nederland voorkomende soorten geschikte voortplantingsplaatsen. Het stilstaande

water raakt in het voorjaar snel opgewarmd, waardoor de ontwikkeling van eitjes en larven, maar ook van hun voedsel wordt bevorderd. Larven van kikkers en padden leven van plantaardig materiaal, zoals algen. Salamanderlarven eten kleine waterdiertjes, zoals watervlooien, insectenlarven en wormen.

Direct na de gedaantewisseling verlaten de jonge kikkers, padden en

Soorten

In Nederland komen van nature zestien soorten amfibieën voor, te weten 11 soorten kikkers en padden en 5 soorten salamanders.

Salamanders kunnen worden ingedeeld in land- en watersalamanders. De enige vertegenwoordiger van de landsalamanders in ons land is de Vuursalamander, die op enkele plaatsen in Zuid-Limburg en sporadisch in Oost-Nederland voorkomt. Deze soort leeft in

salamanders het water om op het land verder te leven. De volwassen dieren van de meeste soorten gaan al kort na het afzetten van de eieren naar hun zomerbiotoop.

Ook de landbiotoop van amfibieën moet aan bepaalde voorwaarden voldoen. Zo moeten er voldoende voedseldieren zijn. De amfibieën moeten weg kunnen kruipen en temperatuur en vochtigheid moeten gunstig zijn. Landbiotopen zijn vaak gebieden met een gevarieerde vegetatiestructuur.

In de winterbiotoop moeten er relatief warme plekjes zijn waar de dieren zich kunnen verschuilen. Dit kunnen bestaande of zelf gegraven holletjes zijn, onder bladeren, hout, mos of stenen. Sommige soorten brengen de winter door onder water in de modder.

bronbossen en zet levend geboren larven af in stromend water. Alleen de vrouwtjes komen terug in het water om hun larven ter wereld te brengen. Het is de enige amfibieënsoort waarvoor poelen in Nederland zelden betekenis hebben.

Watersalamanders zijn vertegenwoordigd met 4 soorten: de Kamsalamander, de Kleine watersalamander, de Vinpootsalamander en de Alpenwatersalamander. De Kleine watersalamander is de meest algemeen voorkomende soort. De overige soorten komen met name voor in Zuid-Limburg en Noord-Brabant en de Oostelijke provincies.

Van de 5 soorten in Nederland voorkomende padden (Gewone pad, Rugstreeppad, Geelbuikvuurpad, Vroedmeesterpad en Knoflookpad) komen de Geelbuikvuurpad en Vroedmeesterpad uitsluitend voor in

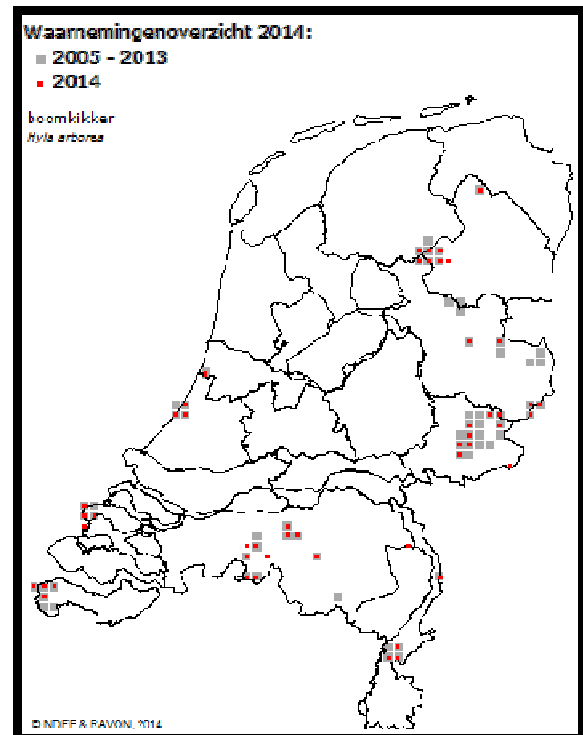
Zuid-Limburg. De overige soorten komen in geheel Nederland voor. De Knoflookpad is door zijn verborgen leefwijze echter moeilijk waar te nemen.

De 6 soorten kikkers die in Nederland voorkomen zijn: Poelkikker, Heikikker, Meerkikker, Bastaardkikker, Bruine kikker en Boomkikker.

De Bruine kikker en de Bastaardkikkers zijn de soorten die het meest algemeen in geheel Nederland voorkomen. De Meerkikker heeft een voorkeur voor Noord- en West-Nederland. De Heikikker en de Poelkikker hebben meer voorkeur voor de wat hoger gelegen delen van Nederland.

De Boomkikker heeft als enige soort hechtschijfjes aan de tenen en is daardoor een voortreffelijk klimmer. De Boomkikker komt verspreid voor op geïsoleerde locaties in Oost- en Zuid-Nederland. Hij heeft een voorkeur voor een kleinschalig landschap, waar hij zich ophoudt in de struweelzone van bosranden, houtwallen en moerasgebieden. Vooral de zuidkant van braamstruwelen heeft de voorkeur. Voor de voortplanting dienen wateren met een goed ontwikkelde oever- en watervegetatie vlakbij te zijn. Dit zijn meestal niet te diepe poelen met een

open ligging, veel zonninstraling, en vrijwel geen stroming.

Eind vorige eeuw bleek in Nederland de verspreiding van de Boomkikker met 80% afgenomen en werd deze een van de sterkst bedreigde amfibieënsoort van Nederland. Vanaf 2001 wordt weer een toename van het aantal Boomkikkers vastgesteld. De ontwikkeling van nieuwe natuur heeft hieraan een grote bijdrage geleverd.

Heb je op- of aanmerkingen over deze nieuwsbrief, of wil je reageren op één van de onderwerpen, schroom dan niet om ons daarvan in kennis te stellen via onderstaand mailadres:

info@natuurlijkzilzerijen.nl

Activiteitenkalender 2016	
12 oktober	Algemene Ledenvergadering (19:00 – 20:00 uur) CC de Boodschap
12 oktober	Lezing over roofvogels (20:00 – 22:00 uur) CC de Boodschap

Heb je informatie voor deze kalender, geef die dan door aan Sjoerd Borst

**Wil je ook een artikel verzorgen voor deze nieuwsbrief?
Neem dan contact op met Sjoerd Borst via het bovenstaande mailadres.**